

у суду немає заперечень щодо запропонованих осіб, ліквідаційну комісію доцільно призначати саме з цих осіб. З метою запобігання порушенням прав цих осіб, можна вимагати у позивача надати суду їх письмову згоду на участь в ліквідаційній комісії.

Оптимальним є призначення ліквідаційної комісії з числа учасників (засновників) юридичної особи, а головою комісії – керівника її виконавчого органу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005р. // Урядовий кур'єр від 17.08.2005р.
2. Порядок обліку платників податків і зборів, затверджений Наказом Державної податкової адміністрації України від 22.12.2010 р. № 979 (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 30.12.2010 р. за № 1439/18734)
3. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992р. // Голос України від 06.06.1992 р.
4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» від 15.05.2003р. // Голос України від 24.06.2003 р.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. // Голос України від 12.03.2003 р.
6. Лист Вищого адміністративного суду України від 09.10.2009р. // Електронний ресурс: <http://www.licasoft.com.ua/component/lica/>
7. Лист Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва від 21.10.2009 р. № 12821

УДК 331.5 : 332.135 : 005

Ю.Я. Візньак,
викладач Львівського університету
бізнесу та права

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ У ПРИКОРДОННОМУ АДМІНІСТРАТИВНОМУ РАЙОНІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виявлені й проаналізовані проблеми зайнятості населення прикордонних районів Львівської області. Визначено й обґрунтовано підходи до обґрунтування формування зайнятості населення в цих районах в перспективі.

Ключові слова: *зайнятість, адміністративний район, проблема.*

Выявлены и проанализированы проблемы занятости населения пограничных районов Львовской области. Определены и обоснованы подходы к обоснованию формирования занятости населения в этих районах в перспективе.

Ключевые слова: *занятость, административный район, проблема.*

Educed and analysed problems of employment of population of frontier districts of the Lviv area. Certainly and going is reasonable near the ground of forming of employment of population in these districts in a prospect.

Keywords: *employment, administrative district, problem.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження проблем зайнятості населення у прикордонних регіонах набирає в наш час особливої ваги. Адже, сусідство з кордоном не тільки ставить специфічні вимоги до формування зайнятості населення прикордонних адміністративних районів, але й зумовлює постійну нестабільність соціально-економічного розвитку, що негативно позначається на ринку праці таких територій, активізуючи, зокрема, розвиток тіньового ринку праці. Тому, увага науковців і управлінців до таких територій з огляду на необхідність поліпшення зайнятості є потрібною і своєчасною. Особливо актуальним завданням є обґрунтування концепції зайнятості населення у прикордонних адміністративних районах Львівської області, оскільки тривалий час ці території були «післявоєнними», потім депресивними, а зараз найчастіше розглядаються як периферійні не тільки по відношенню до столиці України Києва, але й до обласного центру Львова.

Аналіз останніх наукових досліджень. Вивченню зайнятості населення присвячені численні праці вітчизняних економістів Д.П.Богині, М.І.Долішнього, О.І.Кремень, Е.М.Лібанової, О.Г.Осауленка та інших

вчених. Не залишилися осторонь цих проблем і географи, особливо вчені Львівської соціально-географічної школи (О.І.Шаблій, Г.М.Лабінська, І.І.Гузеляк та ін.). Але чи не найбільшу увагу їм приділили дослідники Львівської школи регіоналістики У.Я.Садова, Л.К.Семів, Л.Т.Шевчук, В.Я.Бідак. Разом з тим, проблеми зайнятих в прикордонних адміністративних районах постійно модифікуються і загострюються, а тому потрібні нові соціально-економічні дослідження в цій площині.

Мета статті. Метою статті є окреслити проблеми зайнятості населення в умовах прикордонного регіону та визначити підходи до обґрунтування формування зайнятості населення в прикордонних адміністративних районах Львівської області.

Викладення основного матеріалу дослідження. Проблема зайнятості населення України на сучасному посткризовому етапі виступає центральною ланкою національної та регіональної політики. Оскільки державне управління зайнятістю характеризується вертикальною (національний (макрорівень), мезорегіональний рівень та мікрорегіональний рівень) та горизонтальною структурою (приуроченою до адміністративно-територіального поділу країни), то й її реалізація здійснюватиметься відповідно до означених рівнів.

Концепція формування зайнятості населення у прикордонному адміністративному районі безумовно опиратиметься на основні завдання національної політики України, які “визначають шляхи та способи розв’язання проблем зайнятості і передбачають консолідацію зусиль усіх сторін соціального діалогу, спрямованих на регулювання процесів, які відбуватимуться на національному ринку праці” [1].

Державна політика зайнятості у 1010-2011 рр. здійснювалася згідно задекларованих основних напрямів:

- мінімізація впливу фінансової кризи на стан національного ринку праці;
- розширення сфери застосування праці за рахунок створення робочих місць з належними умовами праці;
- забезпечення національної економіки кваліфікованими кадрами;
- підвищення якості та конкурентоспроможності робочої сили;
- зміцнення позиції молоді на ринку праці;
- посилення мотивації до легальної продуктивної зайнятості, детінізація відносин на ринку праці;
- повернення безробітних до трудової діяльності, забезпечення їх соціального захисту;
- розв’язання проблем зайнятості осіб з обмеженими можливостями;
- регулювання трудової зайнятості населення [1].

Згідно міжнародного досвіду перелік економічних засобів регулювання зайнятості формують:

- 1) інвестиції в державний сектор економіки;
- 2) пільгові кредити, спрямовані на створення нових робочих місць;
- 3) дотування підприємців з метою збільшення обсягів виробництва і відповідного зростання попиту на робочу силу;
- 4) пільги щодо оподаткування підприємців, які збільшили кількість робочих місць (на певний термін або пропорційно кількості створених робочих місць):
  - а) новоствореним підприємствам;
  - б) діючим підприємствам, які збільшили попит на робочу силу;
- 5) державне замовлення;
- 6) субсидії підприємцям на працевлаштування безробітних.

Мотивація працедавця визнана одним з найефективніших економічних засобів забезпечення зайнятості. В переліку таких засобів мотивування працедавців знаходяться:

- 1) право пільгової реклами на сторінках ЗМІ, які належать Центру зайнятості;
- 2) право розміщення інформації в Центрах зайнятості.

Адміністративними засобами регулювання зайнятості виступають:

- 1) норма збереження існуючої кількості робочих місць у випадку приватизації об’єктів державної власності;
- 2) врегульована норма зайнятості при повторній купівлі корпоративних прав на ринку та при купівлі майнового комплексу підприємства-банкрута;
- 3) у випадку отримання громадянства чи дозволу на проживання пільги при створенні робочих місць або інвестуванні коштів в економіку країни-реципієнта даного мігранта.

Підґрунтями усіх засобів, регулюючих процеси зайнятості в державі, виступають відповідні правові акти.

Можливості регіонів в реалізації заходів політики зайнятості на мікрорівні конкретизовані напрямками їх реалізації через регулювання обсягів пропозиції робочої сили в галузевому зрізі господарства, суспільні характеристики населення: вроджені та набуті, рівні та структуру захворюваності, ступінь міграційної осілості населення.

На мікрорівні вплив політики зайнятості є найпомітнішим. Впровадження політики зайнятості на підприємствах, установах та організаціях відбувається через удосконалення системи управління персоналом та підбір таких моделей управління, які дозволять оптимізувати рівень зайнятості. Слід відзначити, що й вразливість об’єктів політики зайнятості (конкретних працівників) на мікрорівні є найбільшою і часто суб’єктивно залежною.

Концепція формування зайнятості населення в умовах прикордонного району ґрунтуватиметься, насамперед, на з'ясуванні специфіки суспільного розвитку даної території. Першочерговим завданням є дослідження демографічних передумов формування особливостей зайнятості даного регіону (як у нашому випадку), що дозволило з'ясувати територіальні відмінності демографічного розвитку в розрізі усіх прикордонних районів, вікової та статевої структури населення, репродуктивного та працересурсного потенціалу, його міграційної мобільності і т.д. Історичний зріз зайнятості населення прикордонних районів (за матеріалами переписів 1989 та 2001 рр.) дозволив окреслити зайнятість населення периферійних районів Львівської області в умовах закритого суспільства та її трансформацію до наших днів на шляху до ринкових умов вже в умовах відкритого суспільства.

Прикордонні адміністративні райони характеризуються:

- звуженим типом демографічного відтворення з диференційованою за районами інтенсивністю даного процесу;
- демографічним старінням і когорта жінок фертильного віку, і осіб працездатного віку, що у недалекому майбутньому загрожують регіонові нестачею робочої сили;
- більш інерційнішим, порівняно з обласними показниками, перебігом шлюбно-сімейних стосунків (нижчі рівні шлюбності та розлучуваності);
- активнішою міграційною мобільністю сільського населення;
- скороченням когорти осіб працездатного віку в 1,4 рази за 2000-2010 рр.;
- високим освітнім рівнем працюючого населення;
- гендерною сегрегацією ринку праці з прив'язкою до бюджетної зайнятості, дисонансом у рівнях оплати праці та займаних посадах;
- збільшенням частки самостійно зайнятих у сільськогосподарському виробництві, торгівлі та будівництві;
- скороченням кількості найманих працівників з їх поступовим перерозподілом між сферами послуг та виробництвом;
- переважаючою жіночою молодіжною бюджетною зайнятістю і вразливістю позицій зайнятості когорти молодих чоловіків;
- нижчими рівнями заробітної плати у прикордонних районах — 80-90% (2010 р.) по відношенню до середньобласного рівня;
- відсутністю заборгованості по заробітній платі за виключенням ситуації в Сокальському районі;
- вищими рівнями сільського безробіття на тлі концентрації у прикордонних районах 23% загальної кількості безробітних області;
- з переважаючим терміном пошуку роботи від 1 до 6 місяців та у двічі нижчою, ніж по області часткою тривалого (понад 12 місяців) безробіття;
- високим показником напруженості ринку праці — навантаження на одне робоче місце: від 13 осіб (у м. Червоноград) до 181 особи (в Турківському районі) при середньообласному навантаженні у 12 осіб/місце у 2010 р.
- зростанням напруженості ринку праці в прикордонні в динаміці відбувається на тлі скорочення когорти осіб працездатного віку;
- вищими рівнями працевлаштування осіб на умовах неповної зайнятості порівняно з обласними рівнями та скороченням у 2009-2010 рр. показників вимушеної неповної зайнятості, у т.ч. тих, які перебували у відпустках без збереження заробітної плати та переведених з економічних причин на неповний робочий день (тиждень);
- диференціацією рівнів вимушеної незайнятості в прикордонних районах: від повної відсутності явища (у Турківському районі) до 14% в складі облікової кількості штатних працівників (в Яворівському районі);
- уповільненням темпів зайнятості на малих підприємствах та диференціацією її рівнів за прикордонними районами: 6% (Жовківський район) – 1,7% (Турківський район);

З огляду на умови, що склалися, а також беручи до уваги головні напрямки реалізації Державної політики зайнятості на 2010-2011 рр. [1], Стратегію розвитку Львівської області до 2015 р. [2], “глобальні тенденції зайнятості – 2012”, висловлені у Щорічній доповіді МОП, а також “Program Operacyjny Rozwoj Polski Wschodniej 2007-2013” [3] пропонуємо головні напрямки державної політики зайнятості в прикордонному регіоні Львівської області:

1) в контексті підвищення конкурентоспроможності регіону та зміцнення його ресурсного потенціалу через стимулювання реструктуризації господарств районів, особливо традиційних галузей з критично високим рівнем зношеності основного капіталу, усталити облікову кількість штатних працівників з метою збереження фахового потенціалу господарств районів;

2) активна підтримка з боку місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування інвестиційних проектів, що використовують сучасні енергозберігаючі технології та не забруднюють довкілля; актуальність такого напрямку на сучасному етапі ще більше зростає з огляду на високі ціни на газ на ринку енергоносіїв, які, проте, стимулюють до модернізації та інновацій, а отже зростання продуктивності праці, стабільності зайнятості;

3) заохочення самозайнятості населення регіону на тлі активної консультаційної підтримки з боку районних центрів зайнятості, відділень Державної податкової інспекції (з огляду на чинність нового Податкового кодексу з 1.01.2011 р. та вступ у дію деяких його статей пізніше, аж до 15.01.2015 р.), можливостей пільгового кредитування з боку державних банків;

4) мотивація місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо сприяння активізації підприємництва в регіоні шляхом збільшення частки податкових надходжень, яка залишається в місцевих бюджетах;

5) розвиток інфраструктури підтримки підприємництва – бірж, виставкових залів, бізнес-інкубаторів, центрів бізнесу, промислових парків, логістичних центрів, що особливо актуально в прикордонні і здатне забезпечити додаткові робочі місця;

6) збільшення обсягу державних та приватних інвестицій в основні сфери господарства регіонів з паралельним залученням незайнятих громадян (особливо тривалонезайнятих — понад 6 місяців) до громадських робіт за напрямками:

а) транспортний (реконструкція та перебудова доріг державного, обласного та місцевого значення, відбудова і модернізація транспортних розв'язок, мостів);

б) “побутова” охорона довкілля в прикордонні (модернізація мереж водогонів та каналізації, будова і модернізація очищувальних відстійників, будова закладів сортування і переробки комунальних відходів, рекультивация стихійних сміттєзвалищ) із синхронною активізацією екологічної просвіти в освітніх закладах та введенням екологічного моніторингу;

в) освітній, культурний та спортивний (будова, розбудова і модернізація об'єктів дошкільної та шкільної освіти, осередків культури, спортивних об'єктів);

г) охорони здоров'я (будова, відбудова, модернізація мережі фельшерсько-акушерських пунктів);

г) сфери послуг (будова, відбудова мережі об'єктів сфери послуг);

7) підтримка фермерського, особистого селянського господарства та інших сільськогосподарських виробників з метою зменшення рівня незайнятості в сільських місцевостях, а також активізація несільськогосподарських видів економічної діяльності – об'єктів сільськогосподарської інфраструктури, сільського зеленого туризму;

8) підтримка народних художніх промислів, особливо у малих містах, сільській місцевості та гірських населених пунктах шляхом маркетингового супроводу збуту даної продукції в регіоні та поза його межами;

9) підтримка місцевою владою місцевого товаровиробника хоча б через впровадження гасла на кшталт: “Купуй львівське”;

10) впровадження еластичних форм зайнятості за взірцем зарубіжних аналогів (Іспанії та Португалії свого часу так вдалося суттєво вплинути на рівень працевлаштування своїх громадян);

11) активна профорієнтаційна робота з випускниками (як це має місце зараз у Польщі);

12) моніторинг відповідності попиту на робочу силу обсягові підготовки і перепідготовки кадрів в регіоні;

13) впровадження механізму стимулювання працедавців для працевлаштування молоді на перше робоче місце;

14) спрощення процедури надання незайнятим особам статусу безробітного;

15) розробка адресних механізмів працевлаштування диференційованих за окремими когортами безробітних: з тривалим терміном незайнятості; жінок; молоді; підлітків; представників найпростіших професій; українських репатріантів; переселенців; біженців;

16) сприяння зайнятості осіб з обмеженими можливостями через співпрацю державної служби зайнятості з працедавцями;

17) захист прав працівників на своєчасне отримання заробітної плати в повному обсязі;

18) моніторинг за дотриманням законодавства про працю суб'єктами районних ринків праці;

19) сприяння транскордонному співробітництву в межах прикордонних регіонів, адже спільноти людей, які проживають в межах даних територій по обидва боки кордону, стикаються з ідентичними економічними, соціальними, культурними, політичними і законодавчими проблемами. Налагодження зв'язків та договірних відносин в даній царині здатне сприяти розв'язанню спільних проблем, у т.ч. проблем зайнятості;

20) сприяння географічній мобільності робочої сили як в середині регіону, країни, так і в глобальних масштабах.

Таким чином, впровадження регіональної політики зайнятості за окресленими нами напрямками дозволить оптимізувати зайнятість в прикордонному регіоні вже в найближчій перспективі. Диференційований підхід потрібен лише в її реалізації в умовах конкретного прикордонного адміністративного району, зважаючи на суто його специфіку.

Найближчий західний сусід України — Польща активно підтримує міграційну мобільність своїх працівників, нівелюючи таким чином тиск на ринку праці, сприяючи притоку заробленого капіталу та підтримуючи в такий спосіб кваліфікацію своїх працівників. Поляки-мігранти мають більші можливості у виборі умов працевлаштування та кар'єрного зростання, ніж українці. Проте, й вони вразливі щодо наслідків світової економічної кризи, яка спонукала багатьох повернутися на батьківщину.

На наше тверде переконання, регулювання трудових міграцій населення (і особливо в прикордонні) має здійснюватись виключно в опосередкований спосіб — через вдосконалення правил гри на вітчизняному ринку праці, підвищення вартості робочої сили в собівартості продукції до рівнів прийнятних у цивілізованому світі (з 5-10% хоча б до 30%) й створення таких умов, за яких кваліфіковані фахівці та професіонали бажали б працювати на батьківщині, або, принаймні, мали б намір інвестувати вдома зароблені за кордоном гроші.

Детінізація трудової української міграції дозволить провадити офіційний захист прав заробітчанин через виконання міжнародних договорів про працевлаштування. Зростуть можливості соціальної опіки та посилення соціального захисту у сфері пенсійного забезпечення громадян України, тимчасово працюючих за кордоном, на тлі ряду ратифікованих двосторонніх договорів про соціальне забезпечення та виконання Європейської конвенції про правовий статус трудових мігрантів, Декларації про узгоджену міграційну політику держав-учасниць СНД і Стратегії економічного розвитку СНД на період до 2020 р. Превентивно унеможливуватиметься торгівля людьми внаслідок нелегальної трудової міграції через надання посередницьких послуг у працевлаштуванні за кордоном.

З огляду на наявні світові тенденції зайнятості пріоритет у працевлаштуванні матимуть високоосвічені фахівці, можна сказати поліглоті, бо окрім знання однієї із світових мов, змушені будуть подолати мовний бар'єр у країні-реципієнті, та зацікавити потенційного працедавця професійними якостями. Тому, можна очікувати значне пошквалювання інтелектуальної міграції українців. Проте маргінальність прикордонних районів Львівської області в питанні зосередження тут значного людського потенціалу очевидна. Інша справа, що відтік професіоналів і фахівців з великих міст за кордон стимулюватиме механічні переміщення в середині країни за напрямками периферія – центр, село – місто.

Відповідно до вимог часу, потрібною є регіональна програма розвитку прикордонних регіонів за аналогією з “*Program Operacyjny Rozwoj Polski Wschodniej 2007-2013*” [3], за умови виконання якої сусідні з Україною воєводства мають перетворитися на високорозвинені та заможні регіони вже за 7 років. У Російській Федерації, до прикладу, розроблено програму розвитку Белгородщини з метою перетворення Белгорода в реальну альтернативу Харкову.

Висновки. Таким чином, очевидно, що формування зайнятості населення в прикордонних регіонах Львівської області не може бути реалізоване у вигляді одного чи кількох рішень. Це питання вимагає ґрунтовного вивчення і вирішення за допомогою добре продуманого комплексу заходів, до реалізації яких мають бути залучені органи управління різного ієрархічного рівня, вчені, соціологи і, безумовно, громадськість.

Література

1. Основні напрями реалізації державної політики зайнятості на 2010-2011 роки // Постанова Кабінету Міністрів від 8 вересня 2010 року № 831. [Електронний ресурс] — режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=831-2010-%EF>
2. Стратегія розвитку Львівської області до 2015 р. – Львів, 2005.
3. *Program Operacyjny Rozwoj Polski Wschodniej 2007-2013*. – Warszawa, 2007.

УДК 330.131.7

Іващук Н.Л.

AGH University of Science and Technology, Krakow

Лопушанський О.В.

Львівський університет бізнесу та права

Іващук О.В.

Управління магістральних газопроводів «Львівтрансгаз»

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті досліджуються обсяги та структура споживання природного газу у нашій країні, а також динаміка видобутку газу, нафти і газового конденсату. Проведено порівняння питомого споживання газу у різних країнах світу. На основі даних про запаси вуглеводнів в Україні та прогнози споживання запропоновано способи покриття потенційних потреб вітчизняної економіки у природному газі.

Ключові слова: вуглеводневі ресурси, природний газ, нафта, газовий конденсат, видобуток, транспортування, споживання